

ΕΚΦΡΑΣΗ, ΕΚΘΕΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΓΕΝΙΚΟ ΛΥΚΕΙΟ, ΤΕΥΧΟΣ Γ΄, Ο.Ε.Δ.Β.

Έκανες ένα λάθος, κοριτσάκι, να:

Η χαρά

δε γράφεται με **πράσινο**.

Γράφεται με **κόκκινο**.

Να το θυμάσαι.

Γ. Ρίτσος, *Πρωινό άστρο*

1. ΘΕΜΑΤΑ ΘΕΩΡΙΑΣ

Α. ΠΕΙΘΩ

ΤΡΟΠΟΙ ΠΕΙΘΟΥΣ

- Επίκληση στη λογική: χρήση επιχειρημάτων και τεκμηρίων
- Επίκληση στο συναίσθημα του δέκτη: περιγραφή, αφήγηση, ειρωνεία, χιούμορ, συγκινησιακά φορτισμένες λέξεις
- Επίκληση στην αυθεντία: αναφορά στη γνώμη ειδικού
- Επίκληση στο ήθος του πομπού: προβολή της αξιοπιστίας και του κύρους του πομπού
- Επίθεση στο ήθος του αντιπάλου: προβολή αναξιπιστίας του αντιπάλου

ΜΕΣΑ ΠΕΙΘΟΥΣ

- Επιχειρήματα: λογικές προτάσεις συνήθως σε κλιμακωτή σειρά για την απόδειξη μιας θέσης (προκείμενες + συμπέρασμα = συλλογισμός)
- Τεκμήρια: συγκεκριμένα στοιχεία που αναφέρονται σε μία ορισμένη εμπειρία.
 - * Παραδείγματα
 - * Γενικές αλήθειες
 - * Γεγονότα
 - * Δεδομένα επιστημονικής έρευνας
 - * Στατιστικά στοιχεία
 - * Γνώμες ειδικών

ΕΙΔΗ ΣΥΛΛΟΓΙΣΜΩΝ

- Ως προς την πορεία του νου:
 - * Παραγωγικοί: γενικό, αφηρημένο → ειδικό, συγκεκριμένο
 - * Επαγωγικοί: ειδικό → γενικό

- * Αναλογικοί: ειδικό → ειδικό
- Ως προς το είδος των προκείμενων προτάσεων:
 - * Κατηγορικοί: στις προκείμενες αποδίδεται στο υποκείμενο μια ιδιότητα ή ένας χαρακτηρισμός.
 - * Υποθετικοί: μία ή δύο προκείμενες είναι υποθετικές προτάσεις.
 - * Διαζευκτικοί: μία ή περισσότερες προκείμενες είναι διαζευκτικές προτάσεις.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΩΝ

Η αποδεικτική αξία των επιχειρημάτων εξαρτάται από τη μορφή και κυρίως από το περιεχόμενό τους (βλέπε σ. 17-18):

1^ο στάδιο: έλεγχος της μορφής του συλλογισμού

- * Έγκυρος: το συμπέρασμα του συλλογισμού είναι βέβαιο και προκύπτει με λογικό και αναγκαίο τρόπο από τις προκείμενες.

2^ο στάδιο: έλεγχος του περιεχομένου του συλλογισμού

- * Αληθής: οι προκείμενες ανταποκρίνονται στην πραγματικότητα.

3^ο στάδιο: έλεγχος και της μορφής και του περιεχομένου

- * Λογικά ορθός (ή απόδειξη): έγκυρος και αληθής συλλογισμός

Παραλογικός συλλογισμός: μοιάζει έγκυρος αλλά δεν είναι.

- * Παραλογισμός: το λάθος του οφείλεται σε λογικά σφάλματα (άγνοια) ή παιγνιώδη διάθεση.
- * Σοφιστεία/ σόφισμα: το σφάλμα του οφείλεται σε πρόθεση εξαπάτησης.

ΜΟΡΦΕΣ ΠΕΙΘΟΥΣ

- Η πειθώ στη διαφήμιση
- Η πειθώ στο δικανικό λόγο
- Η πειθώ στον πολιτικό λόγο (Δίκαιος- Άδικος λόγος/ Γλώσσα της Παιδείας - γλώσσα της εξουσίας)
- Η πειθώ στον επιστημονικό λόγο

B. ΕΙΔΗ ΓΡΑΠΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΔΟΚΙΜΙΟ

- Δοκίμιο πειθούς: ο δοκιμογράφος αναλύει, ερμηνεύει (συχνά εκλαϊκεύοντας) θέματα αισθητικής, ηθικής, κοινωνικής και επιστημονικής τάξης με σκοπό να πληροφορήσει, να διδάξει, να τέρψει ίσως και να πείσει.

- Δοκίμιο στοχασμού: ο δοκιμογράφος εκφράζει παρατηρήσεις, σκέψεις, συναισθήματα και περιπλανιέται ελεύθερα στο χώρο των ιδεών.
- Τα χαρακτηριστικά του δοκιμίου (βλ. σ. 109-111), η πειθώ (βλ. σ. 120), η γλώσσα (βλ. σ. 131), η οργάνωσή του (βλ. σ. 132)

ΑΡΘΡΟ

- Τα χαρακτηριστικά του (βλ. σ. 166)
- Σύγκριση άρθρου και δοκιμίου (βλ. σ. 171)

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ

- Τα χαρακτηριστικά της (βλ. σ. 201)

2. ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΧΝΙΚΗΣ

ΔΟΜΗ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

- Θεματική περίοδος: περιέχει την κατευθυντήρια ιδέα της παραγράφου.
- Λεπτομέρειες: αναπτύσσουν και τεκμηριώνουν τη θεματική ιδέα της παραγράφου.
- Κατακλείδα: περιέχει το συμπέρασμα και βρίσκεται στο τέλος της παραγράφου.

ΠΛΑΓΙΟΤΗΤΑΣ

- Είναι η σύντομη φράση που με τη μορφή τίτλου αποδίδει συνοπτικά το θεματικό κέντρο μιας παραγράφου.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ

- Είναι το σύνολο των παραγράφων ενός κειμένου που έχουν κοινό θέμα.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ

- Πρόκειται για το σχέδιο ενός κειμένου ή μιας παραγράφου. Περιέχει οργανωμένες τις κύριες ιδέες (γενικό διάγραμμα) ή και τις σημαντικότερες λεπτομέρειες (αναλυτικό/ λεπτομερειακό διάγραμμα).

ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ (βλ. σ. 283-285)

- Παραδείγματα: διασαφήνιση ή απόδειξη της θεματικής περιόδου με παράθεση χαρακτηριστικών παραδειγμάτων.
- Σύγκριση και αντίθεση: επισήμανση των ομοιοτήτων ή των διαφορών μεταξύ δύο εννοιών, φαινομένων κτλ.
- Αιτιολόγηση: επισήμανση των αιτιών ενός φαινομένου ή των αιτιών που βεβαιώνουν την ορθότητα της κατευθυντήριας ιδέας.

- Ορισμός: διευκρίνιση του νοήματος της κεντρικής έννοιας της παραγράφου.
- Διαίρεση: διάκριση της κεντρικής έννοιας της παραγράφου στις επιμέρους έννοιες ή κατηγοριοποίηση του υλικού της θεματικής περιόδου.
- Αίτια και αποτελέσματα: επισήμανση των αιτιών και των αποτελεσμάτων ενός φαινομένου.
- Αναλογία: ανάπτυξη της θεματικής περιόδου με τον παραλληλισμό δύο ανόμοιων φαινομένων ή εννοιών.
- Συνδυασμός μεθόδων: χρήση δύο ή περισσότερων μεθόδων για την ανάπτυξη της θεματικής περιόδου.

ΝΟΗΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ και ΔΙΑΦΩΡΩΤΙΚΕΣ ΛΕΞΕΙΣ/ ΦΡΑΣΕΙΣ

- Εκφράζουν αντίθεση/ εναντίωση, αιτιολόγηση, αποτέλεσμα, γενίκευση, διαχωρισμό, διευκρίνιση, διασαφήνιση/ επεξήγηση, δισταγμό/ φόβο, έμφαση, επιβεβαίωση/ συμφωνία/ αποδοχή, ομοιότητα/ αναλογία, όρο/ προϋπόθεση, προσθήκη, σύγκριση, σκοπό, συμπέρασμα, ταξινόμηση/ διαίρεση, χρόνος, χρονική σχέση, σειρά κ.ά.

3. ΘΕΜΑΤΑ ... ΓΙΑ ΜΕΤΑ ΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Μέχρι τότε καλή επανάληψη και καλή επιτυχία!